

Hoe klimaatadaptatie de basis vormt voor een weerbare toekomst

*Over de keuzes die bepalen hoe we omgaan
met een veranderend klimaat*

Klimaatadaptatie: scherpe keuzes voor een weerbare toekomst

De beste tijd om onze leefomgeving en infrastructuur klimaatbestendig en dus toekomstbestendig te maken, was vijftig jaar geleden. De één na beste tijd is nu. Want klimaatadaptatie bepaalt je toekomst. Het raakt direct aan strategische keuzes over de veiligheid, weerbaarheid en de kwaliteit van de samenleving en over de groei, investeringen en continuïteit van organisaties. Dat geldt voor de volle breedte: van overheden die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen tot bedrijven die hun winstgevendheid willen behouden. Plus alles ertussenin.

Klimaatadaptatie vraagt om wendbaarheid en om scherpe keuzes. En vervolgens om concrete actie: welke risico's accepteer je, welke gebieden en assets bescherm je en welke prioriteiten hanteer je bij investeringsbeslissingen? Want niet alles kan, en zeker niet tegelijk.

Klimaatdilemma's zijn er niet om voor je uit te schuiven. Een bui die statistisch maar eens in de honderd jaar valt, kan ook morgen vallen. En als het ergens misgaat, blijkt keer op keer dat de schade veel groter is dan de kosten van preventieve maatregelen. Adaptatie betekent dat je ook wendbaar moet zijn, dat je kunt bijsturen waar nodig. Niet alles moet letterlijk en figuurlijk in beton worden gegoten en er moet ruimte zijn voor no-regret acties.

Maar goed, hoe doe je dat: verstandige, realistische, financieel verantwoorde en doeltreffende maatregelen nemen in een onzekere en complexe omgeving? De weg ernaartoe is complex en vraagt lastige keuzes. Maar het moet én het kan. Dat zien wij als onze opdracht en daar willen we samen aan werken.

Te nat, te droog, te zout en te heet

De opsomming is overbekend: vaker heftige regenval en overstromingen, maar ook hittegolven en extreme droogte. De weerrecords volgen elkaar in hoog tempo op. Installaties vallen uit, unieke natuurgebieden vallen ten prooi aan natuurbranden, er dreigen drinkwatertekorten. Het is te nat, te droog, te zout en te heet. De gevolgen van klimaatverandering treffen de hele samenleving: acuut en structureel, doorwerkend in complete ketens en systemen. Als we niets doen, als we niet sneller in actie komen, dan zal klimaatverandering de samenleving ontwrichten.

Ons watersysteem piept en kraakt

Nederland heeft een wereldwijde reputatie als het gaat om de 'strijd tegen het water'. Maar het veranderende klimaat toont de kwetsbaarheid van ons systeem: het piept en kraakt.

Een bekend voorbeeld: we hebben in Nederland jaarrond genoeg water, maar als er te veel water is, voeren we het in sneltreinvaart af. Dat breekt ons op in perioden van grote droogte. Water is niet alleen onze vijand, maar ook onze vriend. Tegelijkertijd zijn er toenemende zorgen over de waterkwaliteit. Door verontreiniging, maar ook door de verzilting in kustgebieden. Hoe lang ga je door met het tegengaan van die verzilting en wanneer ga je het hebben over een transitie van het grondgebruik?

Omdat je het wilt, omdat het moet én omdat het loont

Klimaatadaptatie is niet alleen een maatschappelijke verantwoordelijkheid, het loont gewoon. Het raakt direct aan de continuïteit, waardeontwikkeling en toekomstbestendigheid van gebieden, organisaties en vitale systemen. Extreme neerslag, droogte, hitte en watertekorten kunnen leiden tot uitval van assets, verstoring van bedrijfsprocessen, hogere operationele kosten en verminderde investeringszekerheid. Klimaatadaptatie is daarom niet alleen een kostenpost, maar een investering in weerbaarheid, continuïteit en duurzaam succes. Wie klimaatrisico's tijdig onderkent en daarop handelt, vergroot zijn handelingsperspectief. Wie te lang wacht, wordt uiteindelijk ingehaald door de tijd.

Wetgeving is de bekende stok achter de deur. Actueel voorbeeld is de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, kortweg Wwke. Die wet verplicht om risico's op keten- en systeemniveau aan te pakken én, nog meer dan nu, sectoroverstijgend samen te werken. Dat maakt Nederland weerbaarder.

Van voorkomen naar beperken

Het gaat bij klimaatrisico's niet om het aantal graden dat het te warm is of het aantal millimeters dat er te veel of te weinig valt. Het gaat om de kans dat er iets gebeurt en om de impact die een gebeurtenis heeft. Hoe maak je keuzes in een breed risicospectrum? Een flinke bui of hittegolf is geen zeldzaamheid, maar de gevolgen vallen vaak mee. Een extreme overstroming met een enorme impact komt zeer zelden voor. Maar het *kán* gebeuren. De 'hittedome' die Europa in juni 2026 in z'n greep hield, met voor het eerst code rood voor een hittegolf, hadden we statistisch pas over tientallen jaren verwacht. Dus ook over die wildcards moeten we wel degelijk nadenken, het kan letterlijk levensgevaarlijk zijn om ze te negeren. Statistieken bepalen de werkelijkheid niet, ze volgen haar.

Het gaat steeds om de combinatie van de meest ingrijpende risico's en de mate van impact. Risico-analyses helpen ons om keuzes te maken en de juiste prioriteiten te stellen. We willen problemen het liefst voorkomen, maar niet ten koste van alles. Een robuuste wereld waarin niets mis kan gaan is een utopie.

Focus op integraal en waardegedreven risicomanagement

Klimaatverandering is een wezenlijke factor binnen integraal risicomanagement. Het gaat immers om de beschikbaarheid van voldoende water – om te drinken en te douchen, als grondstof, om te spoelen en te koelen – om dijken die door droogte verzwakt raken, om overstromingen en natuurbranden die kritieke assets volledig kunnen verwoesten. En die dus je continuïteit onder druk kunnen zetten.

Het vraagt dat je strategisch nadenkt over de aard van je activiteiten en de locaties die daarvoor geschikt zijn en blijven, bijvoorbeeld met het oog op voldoende water. Tactische en technische keuzes zijn nodig om bestaande systemen toekomstbestendig te maken. En in het calamiteitenplan staat wat je doet in extreme situaties, als het tóch misgaat.

Van analyse naar actie: kiezen én delen

Bij klimaatadaptatie gaat het om weloverwogen en bewuste keuzes. Neem overstromingen: waar leiden we het water naartoe, waar is de schade het minst?

Samen bepalen we wat er op welke plek wel én niet kan, waarbij water en bodem sturend zijn. Dat kost geld en ruimte, terwijl klimaatadaptatie bepaald niet onze enige zorg is. Ga er maar aanstaan: we hebben te maken met een serie transitie die op elkaar inwerken, in een vol land. De woningbouw-opgave, de energietransitie, de mobiliteitstransitie, het stikstofdossier – en klimaatadaptatie. De complexiteit is zeer hoog, de transitie concurreren hevig met elkaar om politiek en maatschappelijk draagvlak, en vervolgens om budget en ruimte.

Scherpe keuzes maken

Daarom moeten we scherpe keuzes maken en ernaar handelen, op de drie niveaus van de adaptatiepiramide. De basis, het fundament, is het benutten van het natuurlijke systeem. Daar bovenop komen de technische maatregelen en de bovenste laag is het handelen in extreme situaties. Want je kunt niet alles technisch oplossen en sommige risico's moet je accepteren. Maar je moet wel weten wat je moet doen in zo'n extreme situatie, zoals een ongekende hittegolf of overstroming.

Daarbij geldt: hoe sterker de basis, hoe effectiever de maatregelen en hoe kleiner het risico van extremen.

We zijn in Nederland, nu en in de komende jaren, druk bezig om daarvoor een inhoudelijke basis te leggen. We ontwikkelen klimaatimpact-analyses en adaptatiepaden voor strategische keuzes, we brengen de hittestress in kaart, we hanteren klimaatlabels en we hebben kaarten waarop we precies kunnen zien welke gebieden het meest kwetsbaar zijn. Bijvoorbeeld omdat ze laag liggen, maar ook vanwege de aanwezigheid van kritieke infrastructuur of vitale voorzieningen, zoals ziekenhuizen. Deze stappen geven inzicht. Dat is noodzakelijk en we hebben daarin nog werk te verzetten.

Breder kan er meer

Onze conclusie is duidelijk: niet alles kan, maar er kan wel méér als je de samenhang en de wisselwerking omarmt en kiest voor integrale gebiedsontwikkeling.

Samenwerking is daarbij essentieel, het zijn allemaal raderen die elkaar in beweging zetten en houden. Tussen de publieke sector en de private sector, tussen landelijke en regionale of lokale spelers. Niemand heeft alle antwoorden. Erkenning van die optelsom, van gedeeld eigenaarschap, van verschillende schalen en verantwoordelijkheden, is een hoeksteen voor oplossingen die wérken. Het afwentelen van verantwoordelijkheid is funest.

Lessen leren en onthouden

We moeten daarbij met elkaar veel meer leren van eerdere crises: van overstromingen tot te lage grondwaterstanden en van (natuur)branden tot ernstige hittestress in stedelijke gebieden. Wat ging daar goed en wat ging fout? Waar moet je maatregelen treffen en wat lost zichzelf op? Daarbij gaat het niet alleen om de infrastructuur, dus de harde oplossingen, maar zeker ook om de manier waarop bijvoorbeeld een calamiteitenplan in de praktijk heeft gefunctioneerd.

Aan de slag

Klimaatadaptatie vraagt niet om nóg meer bewustwording. De urgentie is inmiddels duidelijk. Daarom is het nodig om even snel als verantwoord maatregelen te nemen. In onze analyses tonen we hoe belangen en onzekerheden kunnen worden omgezet in glasheldere keuzes en een realistische uitvoering. Dat is volgens ons de opgave van deze tijd. En de tijd dringt.

Onze aanpak bestaat uit drie principes:

1

Begin bij risico's, niet bij maatregelen

Klimaatadaptatie draait niet om zoveel mogelijk maatregelen nemen, maar om inzicht in welke risico's werkelijk bepalend zijn voor de continuïteit van een gebied, organisatie of systeem. Prioriteren begint bij het begrijpen van kans én impact.

2

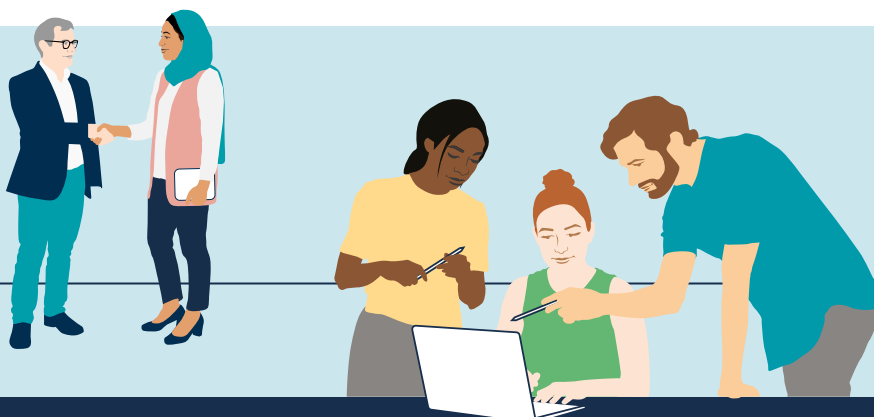
Maak scherpe keuzes en handel daarnaar

In een wereld van schaarse ruimte, middelen en draagvlak is niet alles mogelijk. Klimaatadaptatie vraagt om expliciete keuzes, over wat we beschermen, waar we ruimte geven aan verandering en welke risico's we accepteren.

3

Verbinden is een voorwaarde voor succes

Klimaatrisico's trekken zich niets aan van organisatiegrenzen. Effectieve oplossingen ontstaan alleen wanneer overheden, bedrijven, netbeheerders, waterbeheerders en maatschappelijke organisaties gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen.

Over Haskoning

Haskoning is een onafhankelijk bureau dat 140 jaar advies- en ingenieurskennis integreert met digitale technologie en software-oplossingen. Onze ruim 6.000 collega's werken, verspreid over kantoren in meer dan 20 landen wereldwijd, samen met klanten aan toekomstbestendige oplossingen voor een betere leefomgeving en de transitie naar een slimme, duurzame organisatie. Enhancing Society Together is onze missie en helpt ons concreet en meetbaar bij te dragen aan geselecteerde UN Sustainable Development Goals.

Daag ons uit!

Gaat bij jou het klimaatalarm af? Voel je de urgentie van klimaatadaptatie, denk je na over je prioriteiten, de impact voor je organisatie, je business case, de gevolgen voor de samenleving? En vraag je je af hoe je vervolgens een overtuigende strategie kunt koppelen aan concrete actie?

Arnold Wielinga

Leading Professional Klimaatadaptatie

 arnold.wielinga@haskoning.com

Juliette Eulderink

Adviseur Klimaatbestendig Assetmanagement

 juliette.eulderink@haskoning.com

Nienke Ansems

Adviseur Klimaatadaptatie

 nienke.ansems@haskoning.com

